

181548

DIA

ŞAH CĪHAN BEGÜM

Qanungo, Klika R.

A critical study of Abbas Sarwani's history of Sher Shah .-- 1921 : Journal of the Bihar and Orissa Research Society, vol. 7 pp. 90-95, (1921)

; Sarwānī, 'Abbās Khān; 'Abbās Khān Sarwānī; Shīr Shāh Sūr, Sultan of Bengal & Delhi

ŞAH CİHAN BEGÜM**Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman****21.08.2017**

Preckel, Claudia

Interpretations of widow remarriage and divorce: Shah Jahan Begum's (d. 1901) Tahdhib an-niswan & the Ahl-e Hadith movement in 19th century Bhopal .-- 2004 ISSN: 1024-1256 : Pakistan Journal of Women's Studies: Alam-e-Niswan, vol. 11 i pp. 41-51, (2004)

; Shāh Jahān Bēgam, Nawab of Bhopal

حسان انوشه، دانشنامه ادب فارسی: ادب فارسی در شبه قاره هند،
پاکستان، بنگلادش، جلد چهارم، تهران، ۱۳۸۰. ISAM ۱۳۷۵۹۹

شاه جهان بیگم بهوپالی

شاه جهان گورکانی

مرتاض‌ها و یوگی‌ها آزادانه نشست و خاست می‌کرد. مؤلف سفینه خوشگو، شاه‌جواد را در متهورا، شهر مقدس هندوان، دیده بود که در کلبه‌ای در ساحل رود جمونا زندگی می‌کرد. شاه‌جواد پس از مدتی، به بنگال رفت و در همان‌جا درگذشت. وی با تخلص جواد شعر می‌سرود. به‌نوشته خوشگو، وی افزون بر دیوان شعر، یک مثنوی نیز داشته، اما اثری از آن‌ها به‌دست نیامده است. دو بیت از شعرهای او در سفینه خوشگو آمده است. منابع: سفینه خوشگو، ۲۶۴-۲۶۵؛ صفح ابواهم، زیر «شاه‌جواد»؛

Dictionary of Indo-Persian Literature, 284.

ربیعان

رسیدگی به‌وضع مردمی که در اثر جنگ روسیه و عثمانی آسیب‌دیده بودند، اشاره کرد. شاه‌جهان به دو زبان فارسی و اردو شعر می‌سرود. تخلص او در زبان فارسی شاه‌جهان و در اردو شیرین بود. تألیف تاج‌الاقبال تاریخ ریاست بهوپال (هند، ۱۲۸۹ق)، تهذیب نسوان، فرهنگ هفت‌زبانۀ تاج‌اللغات / خزینة اللغات (۱۳۰۴ق)، تاریخ بهوپال و نیز دیوان شعری به وی نسبت می‌دهند. در روزگار فرمانروایی شاه‌جهان بیگم، مادرش نواب سکندربیگم و دخترش سلطان جهان بیگم علم و ادب در ایالت بهوپال شکوفا شد. آن‌ها بزرگان علم و ادب را از سراسر هند به دربار خود فرامی‌خواندند.

منابع: از رابعه تا پروین، ۱۵۴-۱۵۹؛ بهارستان ناز، ۱۶۳-۱۶۴؛ تاریخ تذکره‌های فارسی، ۷۵۱/۱؛ تذکره‌الخواتین، ۱۴۳-۱۴۵؛ حدیقه‌الشعراء، ۲۱۶۹/۳-۲۱۷۰؛ حدیقه‌عشرت، ۳۴۰-۳۴۳؛ خیرات حسان، ۲۰۳/۲-۲۰۴؛ دایرة‌المعارف اسلام، ۱۱۹۵/۱-۱۱۹۶؛ الذریعه، ۳۱/۴؛ ۴۹۶/۹؛ روز روشن، ۴۰۴-۳۹۰؛ ریاحین‌الشریعه، ۳۵۹/۴-۳۶۰؛ زنان سخنور، ۲۸۱/۱-۲۸۵؛ شمع‌انجم، ۲۴۱-۲۴۴؛ صبح گلشن، ۲۱۷-۲۲۰؛ فهرستواره کتابهای فارسی، ۱۱۵۴؛ لغت‌نامه، زیر «شاه‌جهان بیگم»؛ مکارم‌الآثار، ۱۴۷۹/۵؛ نزهة‌الخواطر، ۱۸۳/۸-۱۸۴؛ نفوذ فرهنگ و تمدن ایران و اسلام در سرزمین هند، ۹۲؛ نگارستان سخن، ۴۵-۴۷؛ «برده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ۸، صص ۵۲-۵۴؛

Dictionary of Indo-Persian Literature, 550; Persian Literature, C.A.Storey, 1/734, 1163.

دانشنامه

شاه‌جهان بیگم بهوپالی (šāh.jā.hān.bey.gom-e.ba.hu.pā.li)، فرزند جهانگیر محمدخان، دژ اسلام‌نگر (نزدیک بهوپال) ۱۲۵۴- بهوپال ۱۳۱۹ق، بانوی فرمانروا، ادب‌پرور و شاعر فارسی‌گوی هندی. نیاکان او از دودمان میرازخیل از قبیله افغانی کرانی بودند و نسب وی به امیر دوست محمدخان می‌رسید. پدر وی از سوی حکومت انگلیسی‌ها در هند، حاکم بهوپال دکن بود. پس از درگذشت پدرش (۱۲۸۵ق) فرمانروای انگلیسی هند وی را به حکومت بهوپال گماشت و مادرش سکندربیگم (-) (۱۲۸۵ق) او را در این کاریاری می‌داد. در ۱۲۷۶ق حکومت را به مادر خود واگذار و خود به ولی‌عهدی او بسنده کرد. شاه‌جهان بیگم در سال‌های نوجوانی و جوانی به فراگیری دانش‌های ادبی فارسی، عربی و اردو، سرودن شعر به فارسی و اردو و ترجمه قرآن و کتاب‌های دینی همت گماشت. در ۱۲۷۱ق با باقی محمدخان نصرت‌جنگ (-) (۱۲۸۴ق) ازدواج کرد. پس از درگذشت مادرش، خود اداره امور را در دست گرفت. در ۱۲۸۸ق با محمدصدیق حسن‌خان (-) (۱۳۰۸ق) از ادیبان و نویسندگان هند و مؤلف صبح گلشن، شمع‌انجم و کتاب‌های فراوان دیگر ازدواج کرد. در ۱۲۸۹ق از ویکتوریا ملکه انگلستان (۱۸۳۷-۱۸۹۱م) لقب تاج هندوستان گرفت. وی با دربار انگلستان و دولت انگلیسی هند روابط نیکو داشت و بارها از دست آن‌ها نشان و هدیه گرفت. شاه‌جهان فرمانروایی ادب‌پرور و پشتیبان شاعران و ادبا بود و در دوره وی زبان و ادب فارسی رونقی تازه گرفت. وی به آبادانی و ساختن بناهای عمومی اهتمام فراوانی می‌ورزید و دژیاری دادن به مسلمانان کشورهای دیگر نیز کوشا بود که از آن‌شمار می‌توان به کومک مالی وی به سلطان عبدالحمید دوم (۱۲۹۳-۱۳۲۷ق) در ۱۲۹۴ق برای

شاه‌جهان گورکانی (šāh.jā.hān-e.gur.kā.ni)، ابوالمظفر شهاب‌الدین محمدخرم، ملقب به صاحب‌قران ثانی و فردوس آشتیانی، فرزند جهانگیر فرزند اکبر فرزند همایون فرزند بابر شاه تیموری، لاهور ۱۰۰۰- آگره ۱۰۷۵ق، ششمین پادشاه تیموری هند (۱۰۳۷-۱۰۶۸ق). وی سومین پسر جهانگیر، پنجمین پادشاه گورکانی هند (۱۰۱۴-۱۰۳۷ق) است. از مادری به نام جگت‌گساین دختر مونه راجه مرزبان جوده‌پور میرته که سرآمد راجه‌های بزرگ بود، به دنیا آمد. شاهزاده خرم از کودکی با نظارت پدر بزرگش، جلال‌الدین اکبر (۹۶۳-۱۰۱۴ق) نزد استادانی چون شیخ ابوالخیر، قاسم‌بیگ تبریزی، حکیم دوابی گیلانی و وحیدالدین گجراتی درس خواند و در علوم و فنون، به‌ویژه خوش‌نویسی و نیز در زبان‌های فارسی و ترکی چغتایی